

ΛΕΩΝΙΔΑ ΑΝΔΡΕΓΙΕΒ

ΑΠΟ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΟΥ ΔΕΝ ΘΑ ΤΕΛΕΙΩΣΗ ΠΟΤΕΣ

Βασανισμένος, απ' τη φριχτή κι αμφίβολη μέρα, κοιμήθηκα ντυμένος πάνω στο κρεβάτι, σαν ήρθε η γυναίκα μου και μ' ξύπνησε. Στο χέρι της τρεμοσάλευε το κερί, και μέσα στη νύχτα μου φάνηκε φωτεινό, σαν ήλιος. Και πίσω απ' αυτό ταλαντευόταν το ωχρό σαγόνι και σκοτεινίαζαν κάτι ακίνητα, πελώρια κι άγνωστα μάτια.

— Ξέρεις, — είπε κείνη — ξέρεις: στο δρόμο μας φιάχουν οδοφράγματα. Ήταν ήσυχία, κι εμείς βλέπαμε στην ίσα στ' αγνώριστα μάτια, κι εγώ έννοιωθα πώς κιτρινίζει το πρόσωπό μου. Ή ζωή έφυγε κάπου μακριά — και ξαναγύρισε μ' ένα δυνατό καρδιοχτύπι. Ήταν ήσυχία, κι η φλόγα του κεριοῦ έγλυφε το κενό κι ήταν μικρή, θαμνή, μα σουβλερή σαν ένα στραβό σπαθί.

— Φοβάσαι; — ρώτησα εγώ.

Τ' ωχρό σαγόνι τρεμούλιασε, μα τα μάτια έμειναν ακίνητα και μ' κοιτάζαν ορθάνοιχτα, και μοναχά τη στιγμή έβρινα είδα πόσο εΐτανε αγνώριστα, πόσο εΐτανε άγρια αυτά τα μάτια. Πάνε δέκα χρόνια που τάβλεπα και τότε καλάτερα κι απ' τα δικά μου, κι όμως τώρα διά, είχαν κάτι καινούργιο, που δεν μπορώ να τ' όνομάσω. Περήφανα θά τ' ήνόμαζα, μα εκεί μέσα εΐτανε κάτι άλλο καινούριο, όλως διόλου καινούριο. Πήρα πώ χέρι της: εΐτανε κρύο κ' εκείνη μ' αποκριθήκε μ' ένα σφύξιμο, και το σφύξιμο αυτό είχε κάτι καινούριο, που δέ τόξερα. Εΐτανε η πρώτη φορά που μοΐσφιγγε έτσι το χέρι.

— Πάει καιρός; — ρώτησα εγώ.

— Μιά ώρα. Κι ο αδερφός σου έφυγε. Καθώς φαίνεται, φοβήθηκε μήπως και δέ τον αφήσεις, κ' έφυγε κρυφά. Ός τόσο εγώ τον είδα.

Πάει να πεί, — εΐν' αλήθεια — έφτασε πιά. Σηκώθηκα και δέ ξέρω γιατί άρχισα να πλένωμαι για πολλή ώρα, όπως κάθε πρωΐ πουφευγα για τη δουλειά, κι η γυναίκα μου, μοΐφεγγε με το κερί. Ύστερα σβύσαμε το φώς και ζυγώσαμε στο παράθυρο πουΐβλεπε στο δρόμο. Άνοιξη ήταν, Μάης, και στ' ανοιχτό παράθυρο χύθηκε ένας τέτοιος αγέρας πρωτόφανος για την παλιά, θεόρατη πολιτεία. Πέρασαν κάμποσες μέρες που στεκόντουσαν οι φάμπρικες χωρίς δουλειά κι οι σιδηρόδρομοι, κ' ελεύτερη η ατμόσφαιρα απ' τον καπνό και τα ξυλοκάρθουνα, ποτίστηκε απ' τη μυρουδιά των άγρων και των ανθισμένων κήπων, κι από τις πρωινές δροσσοσταλίδες. Δέ ξέρω τι είναι αυτό που μοσχοβολάει τόσο όμορφα τις ανοιξιάτικες νύχτες, σαν τραβήξεις μακριά — μακριά, έξω απ' την πολιτεία. Κι ούτε ένα φάνοι, κι ούτε ένα άμάξι, κι ούτε ένας ήχος της πολιτείας στην ατέλειωτη πέτρινη άπανωσιά, — αν κλείσεις τα μάτια, μπορείς στ' αλήθεια να σκεφτείς πώς βρίσκεσαι στο χωριό. Νά! — γανγίζει ένα σκυλί! Εΐτανε η πρώτη φορά π' άκουσα να γανγίζει σκυλί στην πολιτεία κ' έγέλασα από εύτυχία.

— Άκου, — ένα σκυλί!...

Ή γυναίκα μου μ' άγκάλιασε κ' εΐπε:

— Κείνοι είναι κεί στη γωνιά.

Σκύψαμε πάνω στο παράθυρο, κ' εκεί στο διάφανο σκοτεινό βάθος είδαμε κάποια κίνηση. Όχι ανθρώπους, παρά κίνηση. Κάτι τσακίζανε, κάτι φτιάχνανε. Κάποιος γλύστραγε, άπιαστος σαν μιá σκιά. Άξαφνα κάτι άρχισε να χτυπάει: σά τσεκούρι, σά σφυρί. Τόσο ήχηρά, χαρούμενα — σά μέσα στο δάσος, ή στο ποτάμι σαν μπλώνουν τη βάρκα ή φτιάχνουν κανένα πρόχομα. Και με το προσάιστημα μιās εύθυμης, στρωτής δουλειάς, άγκάλιασα τη γυναίκα μου που κοίταζε πάνω απ' τα σπίτια, πάνω απ' τις στέγες το καινούριο φεγγάρι, με τις σουβλερές του άκρες, που γερνε προς τη δύση. Τόσο νεανικό, τόσο άστείο — σαν ένα κορίτσι που όνειροπολεί και φοβάται να πεί σέ κανέναν τα όνειρά του! Και φώτιζε μοναχά για τον εαυτό του.

— Πότε θά γεμίσει...

— Όχι! Όχι, μή! — μ' αντίσκαψε η γυναίκα μου, μ' έναν άκατανόητο σέ μένα τρόπο. — Μή μιλās γι αυτό που θά γίνει. Γιατί; Κείνο φοβάται τα λόγια. Έλα δώ.

Ή κάμιαρα εΐτανε σκοτεινή, κι εμείς, σιωπούσαμε για πολλήν ώρα, χωρίς να βλέπουμε ο ένας τον άλλον, ως τόσο είχαμε την ίδια σκέψη. Κι όταν άρχισα να μιλώ, μοΐ φάνηκε πώς μίλησε κάποιος άλλος: δέν είμαι φοβιτσιάρης, ως τόσο η φωνή αΐτουνού του άλλου εΐτανε βραχνή σά να πνιγότανε απ' τη δίψα.

— Τι θά γίνει λοιπόν;...

— Κ' εκείνα;

— Θα μέινεις μαζί τους, τους φτάνει η μητέρα. Εγώ δέ μπορώ.

— Άμέ εγώ μπορώ;

Τό ξέρω πώς δέν κουνήθηκε απ' τον τόπο της, μα τόνωσα όλοφάνερα: έφευγε, εΐτανε μακριά — εΐτανε μακριά. Ένοιωσα τόσο κρύο κι έπλωσα τα χέρια μου — εκείνη όμως τ' απομάκρυνε.

— Μιά φορά στα έκατό χρόνια έχουνε οι άνθρωποι γιορτή, και σ' θέλεις να μοΐ τη στερησεις. Για πώ λόγο; — εΐπε.

— Μα μπορούν και να σέ σκοτώσουν. Και τα παιδιά μας θά χαθούν μιá μέρα.

— Η ζωή θάναι σπλαχνικά γι αυτά. Μα κι αν χαθούν...

Κι αυτά τάλεγε κείνη, η γυναίκα μου, η γυναίκα, με την όποία έζησα δέκα χρόνια! Ός χτες ακόμα δέν ήξερε τίποτες άλλο έξω απ' τα παιδιά της, κ' εΐτανε γεμάτη φόβο γι αυτά. Ός χτες ακόμα έβλεπα με φρίκη τ' αΐστηρά μελλοντικά φαντάσματα, — τί γίνηκε η χεσινη γυναίκα; Χτες; μα κ' εγώ τα ξέχασα όλα όσα γενήκανε χτες.

— Θέλεις ναρθείς μαζί μου;

— Μή θυμώνεις! — θαρρώσε πώς θυμόνα. — Μή θυμώνεις! Σήμερα, σάν άρχισαν να χτυποῦνε κεί κάτω, κ' εσ' κιομόςουνα ακόμα, τόνωσα, άΐξαφνα τόνωσα, πώς ο άντρας, τα παιδιά, όλα είναι, — έτσι, όλα είναι πρόσκαιρα. Σ' αγαπώ, σ' αγαπώ πολύ, — βόηκε το χέρι μου και τσάφιξε μ' εκείνο το καινούριο κι άγνωστο σέ μένα σφύξιμο, — μα άκούε, χτυποῦνε κείνοι κεί; Χτυποῦνε και σά να γκρεμίζονται, σά να γκρεμίζονται κάποιοι τοίχοι — και νοιώθεις τόσο εύρωχρία, τόσο πλάτος, τόσο λευτεριά! Είναι νύχτα τώρα, κι όμως θαρρώ πώς λαμπροκίπτει ο ήλιος. Είμαι τρι-

άντα χρονών, είμαι γριά πιά κι όμως μου φαίνεται πώς είμαι δέκα έφτά χρονών, κι αγαπώ κάποιον με την πρώτη μου νεανική μου αγάπη—με μιὰ πελώρια, με μιάν άτέλειωτη αγάπη!

—Τί νύχτα! —Είπα: σά νά μήν υπάρχει πιά ή πολιτεία. Άλήθεια, κ' έγώ ξέχασα πόσο χρονών είμαι.

—Κείνοι χτυπάνε, κι αυτό είναι σά μουσική, σάν τραγουδι πού μ' έκαμνε νά όνειροπολώ όλη μου τη ζωή. Κ' έγώ δέν ήξερα ποιόν αγαπούσα με μιὰ τέτοια τρελλή αγάπη, πού σέ κάνει νά θέλεις νά κλαίς και νά γελάς, και νά τραγουδάς. Τέτοια εύρυχωρία, τέτοιο πλάτος—μή μ' όσπάζεις την εύτυχία, άφησέ με νά πεθάνω με κείνους, πού δουλεύουν εκεί, και με τόσο θάρρος προσκαλούνε τώ μελλούμενο, και στό μνήματα θά μένει τό καταστραμμένο παρελθόν!

—Δέν υπάρχει χρόνος.

—Τί είπες;

—Δέν υπάρχει χρόνος. Ποιά είσαι σύ; Δέ σέ ήξερα. Είσαι άνθρωπος;

Γέλασε τότε κείνη τόσο ήρεμά, σά νάτανε δέκα έφτά χρονώνε κοριτσάκι.

—Ναί. Ός τόσο κ' έγώ δέ τ'έξερα αυτό. Μά κ' έσύ δέν είσαι ένας άνθρωπος; Πόσο είναι παράξενο κι άμορφο: άνθρωπος!

Πέρασε πολύ καιρός πού γίνηκε, αυτό πού γράφω, και κείνοι πού κοιμούνται τώρα με τόν μολυβένιο ύπνο της σταχτιάς κι άχαρης ζωής, και πεθαίνουν χωρίς νά ξυπνήσουν!—κείνοι δέ θά με πιστέψουν: σέ κείνες τίς μέρες δέν υπήρχε χρόνος. Ό ήλιος ρόδιζε την άνατολή κ' έβασίλευε πάλι, κι ό δείκτης γλόστραγε πάνω στόν κύκλο κανονικά: ως τόσο χρόνος δέν υπήρχε. Και πολλά άλλα θαυμαστά και μεγάλα γενήκανε στις μέρες κείνες, και δέ θά με πιστέψουν όλοι αυτοί πού κοιμούνται τώρα με τόν βαρύ ύπνο της σταχτιάς ζωής και πεθαίνουν χωρίς νά ξυπνήσουν.

—Πρέπει νά πάγω,—είπα γώ.

—Στάσου νά σου δώσω κάτι νά φάς. Δέν έφαγες τίποτα ίσαμε τώρα. Βλέπεις πόσο λογική είμαι. Θά πάνω αύριο. Θά δώσω τά παιδιά και θάρτω νά σέ δω.

—Σύντροφε,—είπα γώ.

—Ναί, σύντροφε.

Στ' άνοιχτά παράθυρα χυνότανε ό άγέρας τών άγρών και ή σιγαλιά και κάπου-κάπου τό ήχηρό και χαρούμενο χτύπημα τών τσεκουριών, κ' έγώ καθόμουνα μπροστά στό τραπέζι κι άγνάντενα κι άκουα, κι όλα φάνταζαν, τόσο αίνιγματικά—καινούρια, πού μούρχότανε νά γελάσω. Κοίταξα τούς τοίχους, κι αυτοί μου φαινότανε διάφανοι. Θαρρείς και άγκαλιάζοντας όλα, άβρη την αιώνηότητα μ' ένα βλέμμα, έβλεπα πώς γκρεμίζονται αυτοί, και μονάχα ένας έγώ ήμουνα πάντα, και πάντα. Θά είμαι. Όλα θά περάσουν, έγώ όμως θά είμαι. Κι όλα φάνταζαν σ' έμένα παράξενα κι άστεία—τόσο πραγματικά—και τό τραπέζι, και τό φανί, κι όλα, έξόν από μένα. Διάφανα κι άλαφρά, σά νά υπάρχουνε ξεπίτηδες, μοναχά πρόσκαιρα.

—Γιατί δέν τρώς;—ρώτησε ή γυναίκα μου.

—Τό ψωμί, τί παράξενο πού είναι.

Έρριξε τη ματιά της στό ψωμί, άπάνω σ' ένα σκληρό και στεγνό κομμάτι ψωμοῦ κι άγνωστο γιατί, τό πρόσωπό της γίνηκε άξαφνα μελαγχολικό. Κι όλο

κοιτάζοντάς το, διώθωνε σιγά-σιγά με τά χέρια την ποδιά της, και τό κεφάλι της γύρισε λίγο, πολύ λίγο, πρὸς κείνη τη μεριά, όπου κοιμόντουσαν τά παιδιά.

—Τά πονάς;—ρώτησα έγώ.

Κούνησε τό κεφάλι, χωρίς νά σηκώσει τη ματιά της άπ' τό ψωμί.

—Όχι. Μά σκέφτηκα όλα εκείνα πού γίνηκαν στη ζωή—πού πέρασαν. Πόσο είναι άκατανόητα! Κι όλα, —έλεγε έκπληκτικά σάν νά ξυπνήσε από βαθύν ύπνο, περιφέροντας τό βλέμμα γύρω στό δωμάτιο—κ' όλα είναι τόσο άκατανόητα. Ζούσαμε έμεις έδώ.

—Είσουνα ή γυναίκα μου.

—Κι εκεί είναι τά παιδιά μας.

—Έδώ, πίσω άπ' αυτόν τόν τοίχο, πέθανε ό πατέρας σου.

—Ναί. Πέθανε. Πέθανε δίχως νά ξυπνήσει...

Τρομαγμένη για κάτι πού είδε στόν ύπνο της, άωχισε νά κλαίει ή πιά μικρή. Κ' είταν τόσο παράξενη αυτή ή άπλή παιδιατική φανούλα, πού ζήταγε τόσο έπίμονα τά δικαιώματά της—ανάμεσα σ' αυτούς τούς διάφανους τοίχους, την ώρα πού εκεί κάτω φτιάχνανε όδοφράγματα.

Έκλαιγε και ζήταγε τό δικό της—τά χάρδια της, κάτι γέλια, λόγια και ύπόσχεςες, πού την έκαμναν κ' ήσύχαζε. Ός τόσο γλήγορα έπαψε.

—Έλα, πήγαινε! —μούπε ψηθουριστά ή γυναίκα μου.

—Θάθελα νά τά φιλούσα.

—Φοβάμαι μήν ξυπνήσουνε.

Αποδειχτηκε, πώς δέν κοιμότανε ό μεγαλύτερος, τ' άκουσε όλα κ' όλα τά κατάλαβε. Είταν όλο-όλο δέκα χρονών, κι όμως όλα τά κατάλαβε—με κοίταζε μ' ένα τόσο βαθύ κι αυστηρό βλέμμα.

—Θά πάρεις τό τουφέκι;—ρώτησε σοφιστικά σκεπτικός.

—Ναί, θά τό πάρω.

—Είναι κάτω στό φουρνέλο!

—Και πού τό ξέρεις έσύ; Έλα, φίλησέ με. Θά με θυμάσαι;

Πήδηξε άπάνω στό κρεβάτι με τό κοντό του πουκαμισάκι όλόθερμος από τόν ύπνο, κι άγκάλιασε σφιχτά τό λαιμό μου. Σήκωσα τά μαλλιά του από τό σβέρκο και φίλησα τό ξεστό λεπτό λαιμουδάκι του.

—Θά σέ σκοτώσουν;—μούψιθουρισε μέσα στ' ατί.

—Όχι, θά γυρίσω.

Μά γιατί δέν έκλαιγε; Κάποτε έκλαιγε γιατί, άπλούστατα έφευγα άπ' τό σπίτι,—μήπως τόν άγγιξε κ' εκείνον αυτό; Ποιός ξέρει—τόσα πολλά θαυμαστά γίνηκαν τίς μεγάλες εκείνες μέρες!

Έρριξα τό βλέμμα μου στους τοίχους, στό ψωμί, στό κερί, πού ή φλόγα του όλο και τρεμοσάλευε κ' έπηρεα τό χέρι της γυναίκας μου.

—Έ, καλή άντάμωση.

—Ναί,—καλή άντάμωση.

Αυτό μοναχά, κ' έγώ έφυγα. Η σκάλα είτανε σκοτεινή κ' εύώριζε κάτι, σάν παλιά λάσπη, και ζωσμένος άπ' όλες τίς μεριές από τίς πέτρες και τό σκοτάδι, ψηλαφώντας νάβρω τά σκαλοπάτια, ένοικισα κάτι καινούριο, άόρατο και χαρούμενο, εκεί πού πήγαινα—ένα πελώριο, ένθουσιώδικο και γεμάτο άίστημα.

(Άπ' τό Ρούσσικο)

ΑΘΗΝΑ Ι. ΣΑΡΑΝΤΙΔΗ